

Feedback op het derde tussenproduct Kunst & Cultuur van Curriculum.nu

Donderdag 15 november 2018

Geachte leden van het Ontwikkelteam Kunst & Cultuur,

Bijgaand de feedback op het derde tussenproduct van Kunst & Cultuur. Bij voorbaat dank voor de energie en nauwkeurigheid waarmee jullie deze bijzondere maar ook lastige taak op jullie nemen en uitwerken. Bovenal dank nogmaals voor het open en inspirerende gesprek gisteren met Kirsten Mijen en Anne Bos (Ontwikkelteam Kunst & cultuur van Curriculum.nu). De inzichten hieruit zijn in de feedback meegenomen. Afsproken is dat we graag in een volgende ronde - bij het opleveren van de bouwstenen – opnieuw een ontmoeting organiseren.

Hartelijke groet, namens Gerard Smetsers (voorzitter VCPS-PO) en Rob Menting (voorzitter VCPS-VO),

Astrid Rass
Steunpunt VCPS PO en VO

PS: Deze reactie is tot stand gekomen op basis van:

- Het manifest Cultuureducatie van VCPS-PO en VCPS-VO
- Visitatie- en kwaliteitscriteria van VCPS-PO en VCPS-VO
- VCPS-VO bijeenkomst van 4 oktober 2018
- VCPS-PO bijeenkomst van 10 oktober 2018
- Gesprekken VCPS-PO, VCPS-VO met Ontwikkelteam Kunst en Cultuur van Curriculum.nu op 14 november 2018
- Gesprekken met bestuur VCPS-PO en VCPS-VO
- Consultatie voorzitter VCPS-PO en VCPS-VO

ALGEMENE GEGEVENS

Ontwikkelteam: Kunst & cultuur

Ronde: Derde ronde (3)

Naam: Astrid Rass

Namens organisatie: Vereniging CultuurProfielScholen PO/SO en VO (VCPS-PO en VCPS-VO)

Emailadres: VCPS-PO: info-po@cultuurprofielScholen.nl en VCPS-VO: Info@cultuurprofielScholen.nl

Telefoonnummer: 06-10908055 (Steunpunt VCPS PO en VO)

Wie heeft bijgedragen aan deze reactie?

Het bestuur van de VCPS-PO en het bestuur van de VCPS-VO vertegenwoordigen de stem van respectievelijk 18 PO/SO/VSO scholen en 46 VO scholen, verspreid over het hele land.

Concreet hebben tijdens deze derde ronde in totaal 22 personen van 7 VO cultuurprofielScholen en 3 personen van 3 PO/SO cultuurprofielScholen hun schriftelijke dan wel mondelinge bijdrage geleverd. Tevens is de feedback van het Steunpunt PO en VO (totaal 4 personen) in de feedback meegenomen.

Totaal aantal: 29

CONSULTATIEVRAGEN

Ontwikkelteam Kunst & Cultuur vraagt uw feedback op de grote opdrachten. In de periode tot 14 november 2018 kunt u uw feedback geven via www.curriculum.nu/feedback. Het ontwikkelteam zal uw feedback gebruiken om de grote opdrachten bij te stellen en uit te werken naar bouwstenen tijdens de volgende ontwikkelsessie in december. Uw feedback is zeer gewenst, alvast bedankt!

Onderstaand vindt u de consultatievragen:

1. Het onderliggende kader voor dit leergebied bestaat uit 'maken en betekenis geven' en 'meemaken en betekenis geven'. Het ontwikkelen van het artistiek-creatief vermogen is daarbij het uitgangspunt. In hoeverre kunt u zich vinden in dit aangepaste kader? Geef aan op een schaal van 1-4 (1=onvoldoende, 2=matig, 3=voldoende, 4=goed). Licht uw antwoord toe en geef suggesties voor verbetering mee.

Score: 3

We kunnen ons dit aangepast kader vinden. De balans tussen maken en meemaken is een belangrijke twee eenheid. Door het meemaken groeit het ervaringsmoment van een leerling en zal daarmee ook beter de link naar ervaringen in de maatschappij kunnen maken.

2. In hoeverre dekken de definities de inhoud van maken, meemaken en betekenis geven? Geef aan op een schaal van 1-4 (1=onvoldoende, 2=matig, 3=voldoende, 4=goed). Licht uw antwoord toe en geef suggesties voor verbetering mee.

Score: 2

- De twee 'poten' maken en meemaken zijn in deze versie meer impliciet genoemd dan in versie 2. Dat is jammer en maakt het minder helder.
- De term 'artistiek creatief vermogen' is niet helder. Met name wat nou precies wordt bedoeld met 'artistiek'. Het blijft te leeg en wollig. Ook kan daarbij meer verantwoord worden waarom dat zo belangrijk is. Gebruik hierbij inzichten uit de wetenschap.
- Betekenisgeven is iets te smal ingevuld of gedefinieerd. Het gaat niet alleen om betekenisgeven aan kunstuitingen, maar ook om betekenisgeven aan individuele en collectieve ervaring en emoties middels kunst. Dus soms is kunst het onderwerp/aanleiding om kunst te maken, maar soms is een individuele of collectieve ervaring het onderwerp. Die ervaring kan groot – denk bv aan 9/11 die alle liederen, tekeningen, boeken en documentaires heeft voortgebracht – of klein zijn – 'Mijn cavia is dood'.

3. In hoeverre beschrijven de negen grote opdrachten de essentie van het hele leergebied Kunst & Cultuur? Geef aan op een schaal van 1-4 (1=onvoldoende, 2=matig, 3=voldoende, 4=goed). Licht uw antwoord toe en geef suggesties voor verbetering mee.

Score 4: De negen grote opdrachten zijn een aanwinst van het leergebied Kunst & Cultuur. Een paar opmerkingen daarbij:

- Bij G: Te veel gesloten vragen. Maak het meer vragen die aansporingen tot verwondering en denken. Dit werkt zowel bij kleuters als gymnasiasten.
- Bij H: *'Leerlingen hebben kennis nodig over de manier van presenteren door bijvoorbeeld te kijken naar presentaties van professionals.. en dit te onderzoeken.'* Het woord presentaties geeft een te smal beeld; mini stages bij creatieve bedrijven of zelfstandigen werkt vele malen beter. Dus kijk of andere termen beter zijn.
- In de grote opdrachten ligt de focus op vaardigheden, terwijl in de visie nog wordt gesproken over kennis en vaardigheden. Het kennis-deel (zowel kunsthistorische kennis, kennis van het kunstvak als kennis over kunst/cultuurtheorie – wat is het doel en functie van kunst in het algemeen – komt te weinig aan bod).
- Zet het kunstvak serieus neer: Het is van belang dat van meet af aan kinderen en leerlingen in het onderwijs leren dat kunst niet alleen een leuk doe en meemaak vak is, maar dat het echt iets voorstelt. Dat het een belangrijke zingevende en betekenisgevende functie heeft en functie in het voortbestaan van onze samenleving. Vooral leerkrachten en docenten dienen dit te snappen. In de PO-cultuurprofiel scholen spreken we daarom vaker alleen over cultuuronderwijs.
- Voor een volgende fase: voor elke grote opdracht zou een ontwikkelingslijn van PO t/m VO kunnen worden ontworpen. Leerlijn vaardigheden, maar heb ook aandacht voor de leerlijn kennis en metacognitieve vaardigheden.
- In de beschrijving van de grote opdrachten lijkt het accent te komen liggen op het beoordelen van het proces, terwijl juist ook het product van even groot belang is binnen de kunstvakken.
- Een grote groep docenten (VO) missen de namen van de vakken en disciplines. De vraag die opkomt waarom de vaknamen angstvallig worden vermeden.
- Bij elke grote opdracht worden de 'brede vaardigheden' genoemd, dit is overdone. Tip: maak een aparte paragraaf 'metacognitie' waarin de brede vaardigheden/metacognitieve vaardigheden benoemd worden en geef enkele voorbeelden van grote opdrachten waar ze van belang zijn.

4. In hoeverre maakt de nieuw uitgewerkte opdracht F (*Vergroot het repertoire met technieken en vaardigheden*) duidelijk wat er mee wordt bedoeld? Geef aan op een schaal van 1-4 (1=onvoldoende, 2=matig, 3=voldoende, 4=goed) Licht uw antwoord toe en geef suggesties voor verbetering mee.

Score 3:

Een interessante opdracht, maar ook een paar opmerkingen:

- De factor 'tijd' is noodzakelijk voor het krijgen van technieken en vaardigheden en zou ergens benoemd kunnen worden.
- Er zit een risico in de manier waarop deze opdracht geïnterpreteerd zal worden. Moet een leerling eerst leren hoe het moet of eerst een creatieve opdracht krijgen, waardoor een behoefte ontstaat aan meer technieken en vaardigheden? De voorkeur binnen de cultuurprofiel scholen gaat zoveel mogelijk naar het laatste, maar het onderwijs staat bol van de 'handleiding-didactiek', dus hoe voorkom je dit?

5. In hoeverre maakt de nieuw uitgewerkte opdracht G (*Vervreemden en verwonderen kunst en cultuur?*) duidelijk wat er mee wordt bedoeld? Geef aan op een schaal van 1-4 (1= onvoldoende, 2=matig, 3=voldoende, 4=goed). Licht uw antwoord toe en geef suggesties voor verbetering mee.

Score 2:

- Het is redelijk duidelijk, door een dialoog of filosofische benadering van kunst en cultuur roept dit gelijk vragen op waardoor je interessante discussies of gesprekken krijgt. Er zijn verschillende methodieken die je hierbij kunt inzetten, bijvoorbeeld de methodiek Art Based Learning of Visual Learning Strategies.
- Een bedenking bij deze opdracht is de vrees dat sommigen in het onderwijs dit maar 'vaag' vinden: 'Hoe kan ik een vraag stellen waarop ik zelf het antwoord niet weet?'

6. In hoeverre herkent u de uitgangspunten en inhoud uit de visie van het ontwikkelteam Kunst & Cultuur in de grote opdrachten? Geef aan op een schaal van 1-4 (1=onvoldoende, 2=matig, 3=voldoende, 4=goed). Licht uw antwoord toe en geef suggesties voor verbetering mee.

Score 3:

- Prima, maar omdat het visiekader zo rijk is gevuld en zoveel verschillende termen en definities bevat – die nog niet allemaal eenduidig zijn verwoord of in een structuur zijn gezet - is er ook een groot risico qua interpretatie. Je kunt als lezer – mede ook omdat er een heel duidelijk onderliggend kader mist – de vertaling van de visie naar de grote opdrachten niet helemaal in de puntjes toe volgen. Door je ooghaars wel, en lijkt het logisch.

7. In hoeverre vindt u de visualisatie als een weergave van de visie en de grote opdrachten behulpzaam?

Geef aan op een schaal van 1-4 (1=onvoldoende, 2=matig, 3=voldoende, 4=goed). Licht uw antwoord toe en geef suggesties voor verbetering mee.

Score 2:

De bevindingen lopen uiteen:

- Het model verduidelijkt de visie goed.
- Het model is nog wel steeds vol. De vraag is ook of dit meer een model is voor het proces van de ontwikkelgroep dan voor het onderwijs?
- Hij doet visueel geen recht aan hoe de genoemde grootheden zich onderling verhouden.
- Waarmee moet het schema precies behulpzaam zijn?

8. Bij welke grote opdracht is het voor u onvoldoende duidelijk wat ermee wordt bedoeld? Noem in uw antwoord eerst de titel van de grote opdracht en licht uw antwoord toe.

- *B - Kleur verhalen door artistieke expressie*: Dit mag iets concreter.
- Het woord 'iteratief' liever niet gebruiken. Mag worden 'zich herhalend' of 'concentrisch'.

9. In hoeverre sluiten de grote opdrachten aan bij (recente) wetenschappelijke of vakdidactische inzichten op betreffend thema? Geef aan op een schaal van 1-4 (1=onvoldoende, 2=matig, 3=voldoende, 4=goed). Licht uw antwoord toe.

Score: ?

- Inzichten vanuit verschillende wetenschappelijke invalshoeken worden herkend, met name in de visie, maar of deze inzichten ook in de grote opdrachten zit? Dat is voor ons als leerkrachten, docenten of schoolleiders lastig te beoordelen.

10. In hoeverre zijn de grote opdrachten geschikt voor uw onderwijssector? Geef aan op een schaal van 1-4 (1=onvoldoende, 2=matig, 3=voldoende, 4=goed). Licht uw antwoord toe vanuit uw onderwijssector.

Score 3

De grote opdrachten lijken geschikt voor zowel PO, SO, VSO als VO, maar de vertaalslag moet nog wel worden gemaakt.

Enkele opmerkingen:

- De grote opdrachten geven ruimte voor eigen invulling en vertaling naar het niveau, de cultuur en ontwikkeling van de leerlingen (PO, SO, VSO en VO). Aandachtspunt hierbij is wel: in hoeverre zetten deze grote opdrachten (echt!) voldoende aan tot veranderend gedrag van de docent/leerkracht? Het gaat bijvoorbeeld niet om een (te) makkelijke aansluiting bij de leerlingen ('Ze vinden rap leuk, dus we gaan rappen'). Het gaat om een goed en nauwkeurig onderzoek – vanuit volledige nieuwsgierigheid – naar de leerlingen (wat kennen, weten, doen en kunnen mijn leerlingen? In welke wereld leven zij? Wat zijn hun interesses). Om vervolgens de denkstap te maken – vanuit de gegeven kaders: visie school, je vak, eigen visie, bouwstenen van Curriculum.nu – : 'Wat vind ik als docent/leerkracht of vinden wij als

team/sectie dat deze leerlingen in dit jaar nog zouden moeten weten en kennen?' Zo weten we op cultuurprofiel scholen dat een grote groep leerlingen affiniteit en interesse heeft met kunst en cultuur. Dus docenten/leerkrachten haken hierop aan en maken gerichte – uitdagende - keuzes in hun programma met als doel om leerlingen verder en breder te laten groeien.

11. In hoeverre bent u tevreden over de wijze waarop er aandacht is gegeven aan samenhang met de andere leergebieden (Kunst & Cultuur, Mens & Maatschappij, Mens & Natuur, Bewegen & Sport, Burgerschap, Digitale geletterdheid en Rekenen/wiskunde). Geef aan op een schaal van 1-4 (1=onvoldoende, 2=matig, 3=voldoende, 4=goed). Licht uw antwoord toe en geef suggesties voor verbetering mee.

Score 2:

- De visie van “grote opdrachten” staat nog in de beginfase, maar voor nu is de samenhang met andere leergebieden – qua begrippen en termen – redelijk helder neergezet.
- In het PO en VO is behoefte aan een overkoepelend perspectief. Zowel voor het leergebied Kunst&Cultuur, maar ook voor het hele (cultuur)onderwijs. Daarom zijn de VCPS-scholen niet alleen scholen voor de kunstvakken (hoewel bij de cultuurprofiel scholen VO daar iets meer de nadruk op ligt), maar hebben ze een visie op het hele (cultuur)onderwijs en daarmee de gehele vorming van het cultureel bewustzijn van kinderen/jongeren.
- De term ‘vakoverstijgend’ is veelzeggend. Dat blijkt ook uit de exercitie in het stuk om ‘verbindingen’ te leggen met andere leerdomeinen. De volgorde is natuurlijk andersom: de wereld is één, ‘vakken’ kijken ernaar vanuit een bepaald perspectief.
- Daarbij de vraag: welk onderliggend kader gebruik je voor de uitwerking van samenhang? Het moet meer zijn dan het verbinden van overeenkomstige vaardigheden en/of begrippen.
- Een bedenking bij samenhang is dat het een gevaar kan zijn voor het kunstvak en dat het wordt wegbezuinigd. Samenhang hoeft niet een doel op zich te zijn.

Nawoord door Gerard Smetsers (voorzitter VCPS-PO) en Rob Menting (voorzitter VCPS-VO).

Voorzitter VCPS-PO - Gerard Smetsers:

Het derde tussenproduct van het ontwikkelteam Kunst & Cultuur heeft stevig ingezet op de doordenking van de waarde van Kunst & Cultuur in het onderwijs en dat vertaald in grote opdrachten. Leerkrachten kunnen hieruit putten bij de afwegingen die zij maken om hun curriculum te vullen. Kunst & Cultuur beperkt zich niet tot de kunstvakken, maar loopt door het héle onderwijsprogramma. Het gaat om het verrijken van de leerling en het geven van kansen om uiteenlopende talenten te ontwikkelen. De uitkomst moet zijn een uitdagend, gevarieerd onderwijsaanbod, waarbij leerlingen in aanraking komen met een grote diversiteit aan kunst- en cultuuruitingen, zowel in hun directe als de globale omgeving. Het onderwijs reikt aan, daagt uit en verbindt. Dit geldt zowel voor de leerling als de leerkracht. Het passief leren in vastgenagelde lesmethodes zal steeds meer plaats maken voor onderwijs dat door leerkrachten in co-creatie vanuit verschillende disciplines wordt ontworpen in interactie met de leerling. Het curriculum lijkt hiertoe voldoende toe te inspireren, maar kan hier en daar nog scherper.

Voorzitter VCPS-VO - Rob Menting:

Het eindrapport van de ontwikkelgroep zou vooral docenten moeten inspireren en motiveren tot gedrag waaruit blijkt dat leerstof uit de verschillende domeinen een bijdrage levert aan de groei van leerlingen in het algemeen. Zo zou de overheid ook moeten sturen. Dit kan mogelijk bereikt worden door het eindrapport straks niet te ordenen volgens het proces waarmee het tot stand is gekomen maar volgens een denkproces wat dan zou moeten gaan plaatsvinden in de hoofden van de lezers. Bijvoorbeeld: uitgaan van de 'grote opdrachten' in de vorm van aansporingen tot gedrag (wat draagt dit domein bij aan de groei van leerlingen) - waarom is deze aansporing (treed in de wereld met werk!) van belang? Dit werk is volgens mij nu al gedaan. De 'bouwstenen' zouden dan de vorm kunnen krijgen van antwoorden op de vragen 'wat ga ik als docent doen als ik deze opdracht ga uitvoeren?' en 'hoe stel ik vast dat leerlingen inderdaad groeien in deze grote opdracht?'